

**Kerncijfers Wet werk en bijstand
Resultaten na de evaluatie**

**Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
December 2008**

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding	p. 4
2. Volume WWB 1998-2008	p. 4
3. Bijstandsgerechtigden naar leefvorm, leeftijd, etniciteit en duur	p. 6
4. Trajecten in huishoudens met en zonder minderjarige kinderen	p. 8
5. Uitstroom naar werk (al dan niet na re-integratieondersteuning)	p. 9
6. Aanvullende uitkering	p. 10

Samenvatting

December 2007 is de eindevaluatie van de WWB gepresenteerd. Daarna is in juni en oktober 2008 gerapporteerd over de nieuwste kerngegevens over de WWB die sindsdien zijn verschenen. Bijgaande rapportage is een actualisering van deze eerdere rapportages. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om voor een aantal onderdelen waarvoor de cijfers beschikbaar zijn, 10 jaar terug te kijken. Zo worden, anders dan gebruikelijk in deze rapportages, ontwikkelingen in een breder historisch perspectief geplaatst dan alleen de periode sinds de invoering van de WWB.

September 2008 bedraagt het aantal WWB-uitkeringen 262.200 (voorlopig cijfer, jonger dan 65 jaar). Tien jaar geleden bedroeg het aantal Abw-uitkeringen (< 65 jaar) circa 397.000. Ten opzichte van eind 1998 betekent dat een daling met circa 135.000 uitkeringen (34%).

Vergeleken met een jaar geleden, eind september 2007, zijn er 17 duizend uitkeringen minder verstrekt, een afname van iets meer dan 6 procent. Het afgelopen jaar nam het tempo waarin de bijstand daalde steeds verder af, maar in het derde kwartaal van 2008 is juist weer sprake van een lichte versnelling. De afname bedroeg ruim 2 procent tegen ongeveer 1 procent in het eerste en het tweede kwartaal van 2008. De gevolgen van de kredietcrisis lijken zich (nog) niet in de cijfers te weerspiegelen.

De uitstroom naar werk als percentage van de totale uitstroom uit de WWB is voor personen onder de 65 jaar gestegen van 34% in 2004 tot 46% in 2007.

Voorts worden kerncijfers vermeld op het gebied van de samenstelling van het bijstandsbestand (nu en 10 jaar geleden), trajecten in huishoudens met en zonder minderjarige kinderen en aanvullende uitkeringen.

1. Inleiding

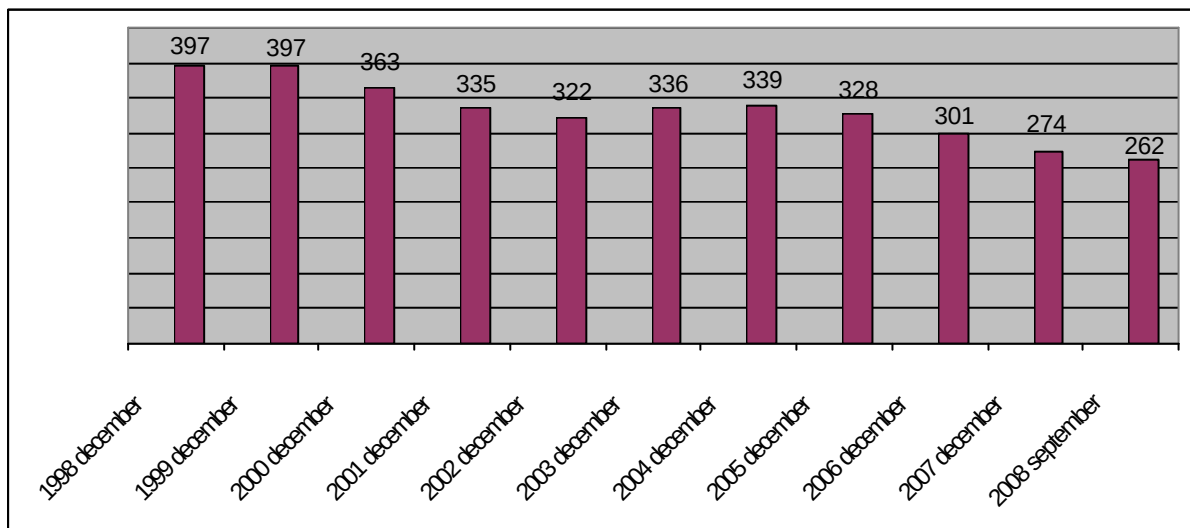
December 2007 is de eindevaluatie van de WWB gepresenteerd¹. De ontwikkelingen bij de WWB staan echter niet stil. Daarom worden ook na de evaluatie de resultaten bijgehouden en getoond. Bijgaand treft u het derde overzicht aan met kerngegevens over de WWB na de evaluatie. Het eerste twee overzichten verschenen in juni en oktober 2008². Onderwerpen waarover op dit moment geen actuelere cijfers beschikbaar zijn, zijn niet opnieuw opgenomen. Voor zover er cijfers over bestaan, is bij een aantal onderdelen 10 jaar teruggekeken voor het historisch perspectief.

2. Volume WWB 1998-2008

Tien jaar geleden bedroeg het aantal Abw-uitkeringen (< 65 jaar) circa 397.000. September 2008 bedraagt het aantal uitkeringen onder de 65 jaar 262.200, ten opzichte van eind 1998 dus een daling met circa 135.000 (34%)(grafiek 1).

Vergeleken met een jaar geleden, eind september 2007, zijn er 17 duizend uitkeringen minder verstrekt, een afname van iets meer dan 6 procent. Het afgelopen jaar nam het tempo waarin de bijstand daalde steeds verder af, maar in het derde kwartaal van 2008 is juist weer sprake van een lichte versnelling. De afname bedroeg ruim 2 procent tegen ongeveer 1 procent in het eerste en het tweede kwartaal van 2008³. De gevolgen van de kredietcrisis lijken zich (nog) niet in de cijfers te weerspiegelen.

Grafiek 1. Aantal huishoudens met WWB-uitkering (< 65 jaar) x 1000, 1998-2008

Bron CBS, bewerking SZW. Vanaf 2005 bij (echt)paar huishouden getypeerd naar de oudste (zie toelichting persbericht CBS 29 mei 2008). September 2008 voorlopig cijfer.

In het Bestuurlijk Akkoord tussen SZW en VNG is afgesproken om het bijstandsvolume met 75.000 terug te brengen: van 302.000 eind 2006 tot 227.000 in 2011 (< 65 jaar). Eind september 2008 is sprake van een daling met circa 40.000 uitkeringen ten opzichte van eind 2006. Op het gemeenteloket (www.gemeenteloket.szw.nl) is binnenkort te volgen hoe deze daling zich verhoudt tot het met de VNG afgesproken groeipad om het doel uit het Bestuurlijk Akkoord te bereiken.

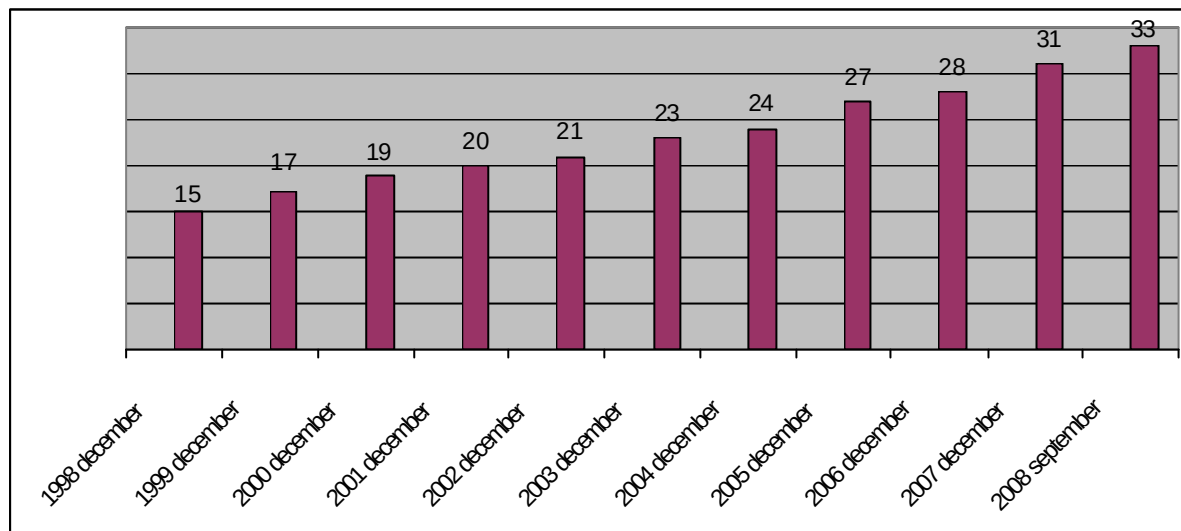
¹ Kabinetsstandpunt evaluatie WWB (december 2007), inclusief het rapport van onderzoeksbureau Meccano *Werkt de WWB?*

² Bijlagen 'Kerncijfers Wet werk en bijstand; resultaten na de evaluatie' bij de brieven van staatssecretaris Aboutaleb van 4 juli en 18 november 2008.

³ CBS-persbericht, 27 november 2008.

Het aantal (aanvullende) bijstandsuitkeringen voor huishoudens boven de 65 jaar is sinds 10 jaar gestegen van 15.000 eind 1998 tot 33.000 in september 2008 (grafiek 2). Dit hangt samen met het toenemende aantal huishoudens dat onvoldoende AOW-rechten heeft opgebouwd.

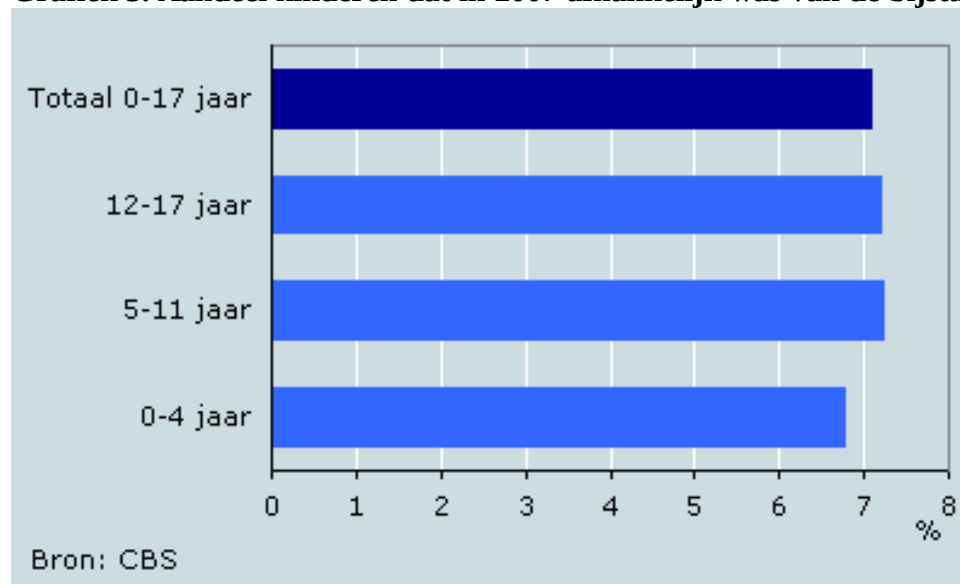
Grafiek 2. Aantal huishoudens met WWB-uitkering (> 65 jaar) x 1000, 1998-2008

Bron CBS, bewerking SZW. Vanaf 2005 bij (echt)paar huishouden getypeerd naar de oudste (zie toelichting persbericht CBS 29 mei 2008). September 2008 voorlopig cijfer.

Het CBS⁴ heeft becijferd dat in 2007 een kwart miljoen kinderen tot 18 jaar tot een huishouden behoort dat minstens een maand afhankelijk was van de bijstand. Dit is ruim 7% van de kinderen in Nederland tot 18 jaar. Kinderen tot 5 jaar waren iets minder vaak afhankelijk van de bijstand dan oudere kinderen (grafiek 3).

Grafiek 3. Aandeel kinderen dat in 2007 afhankelijk was van de bijstand, naar leeftijd

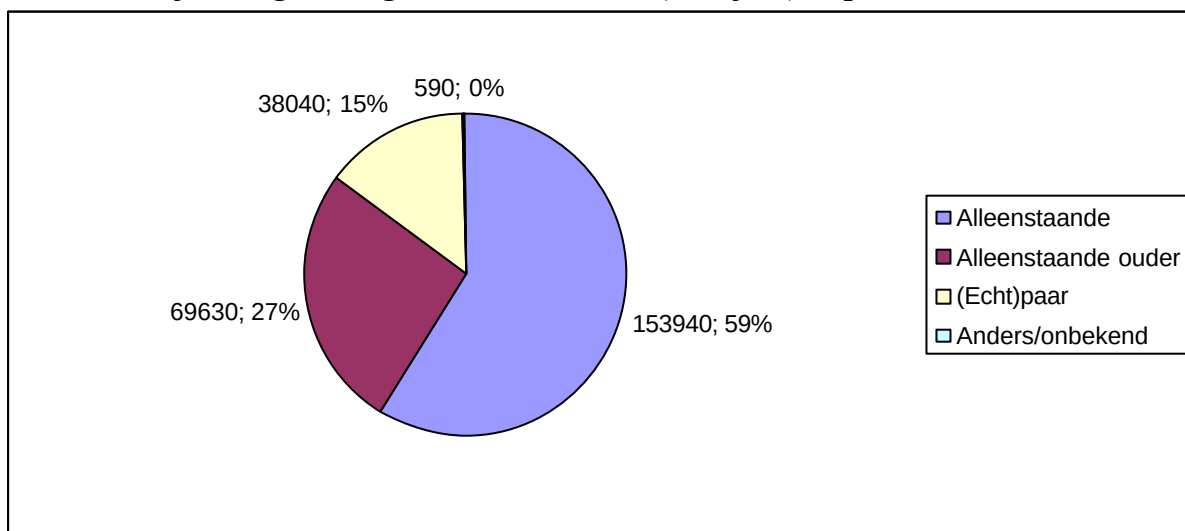
⁴ Webmagazine, maandag 17 november 2008.

De afhankelijkheid van de bijstand is bij niet-westers allochtone kinderen veel groter dan gemiddeld. Bij Turkse en Surinaamse kinderen behoorde circa 20% in 2007 tot een huishouden met een bijstandsuitkering, bij kinderen van Marokkaanse, Antilliaanse of overige niet-westerse afkomst was dit circa 30%. De bijstandsafhankelijkheid was met iets meer dan 3% het laagst bij autochtone kinderen. Het CBS geeft als reden voor de verschillen dat er relatief meer bijstandsuitkeringen worden verstrekt aan niet-westerse allochtonen, waar ook het aantal kinderen per gezin vaak groter is dan bij autochtonen.

3. Bijstandsgerechtigden naar leefvorm, leeftijd, etniciteit en duur

De daling van het aantal bijstandsgerechtigden onder de 65 jaar ten opzichte van 10 jaar geleden weerspiegelt zich ook bij de diverse leefvormen. Het aantal alleenstaanden bedraagt september 2008 153.940 ten opzichte van 221.730 eind 1998, het aantal alleenstaande ouders 69.630 ten opzichte van 103.710 eind 1998 en het aantal (echt)paren 38.040 ten opzichte van 70.390 eind 1998. Het aandeel van de alleenstaanden is ten opzichte van 10 jaar geleden licht toegenomen van 56% naar 59%, het aandeel van alleenstaande ouders is min of meer constant gebleven op circa 27% en het aandeel van de (echt)paren is afgenomen van 18% naar 15% (grafiek 4).

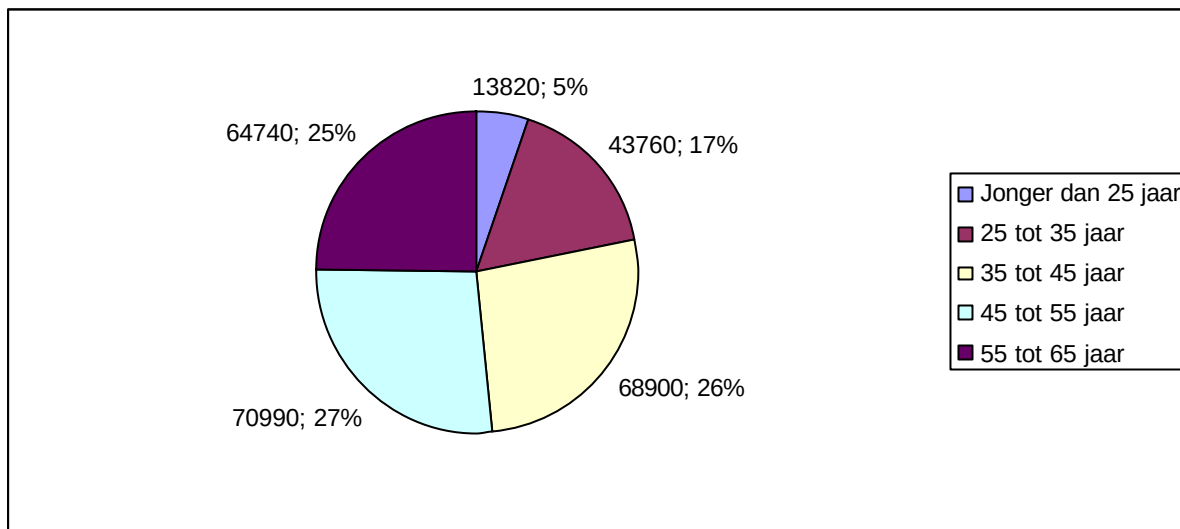
Grafiek 4. Bijstandsgerechtigden naar leefvorm (< 65 jaar), september 2008*

Bron CBS, bewerking SZW. *Voorlopig cijfer.

Ten opzichte van 10 jaar geleden valt met name de daling van het aantal uitkeringen onder jongeren op (grafiek 5). Het aandeel van jongeren onder de 25 jaar bedraagt daardoor momenteel 5% ten opzichte van 9% eind 1998 (in absolute aantallen: 13.820 versus 35.810 in 1998). Dat van de leeftijdsgroep van 25-35 jaar bedraagt 17% ten opzichte van 28% eind 1998 (momenteel 43.760 versus 110.200 in 1998). Het aandeel van de leeftijdsgroep van 35-45 jaar is min of meer stabiel gebleven rondom de 26%, maar in absolute aantallen afgenomen van 106.900 tot 68.900. Het aandeel van de overige, oudere leeftijdsgroepen bedraagt momenteel 52%, terwijl dit 10 jaar geleden 36% was, maar ook hier is in absolute termen sprake van een daling van 144.230 in 1998 naar 135.730 in september 2008.

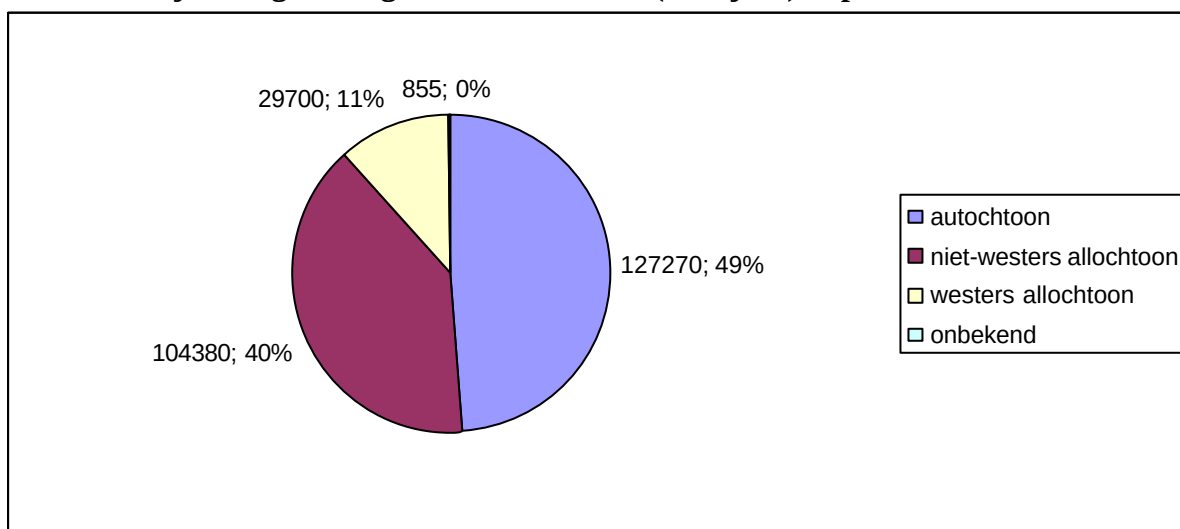
Grafiek 5. Bijstandsgerechtigden naar leeftijd (< 65 jaar), september 2008*

Bron CBS, bewerking SZW. *Voorlopig cijfer.

Het aantal bijstandsuitkeringen is ten opzichte van 8⁵ jaar geleden zowel onder autochtonen als onder allochtonen gedaald, maar de groepen hebben niet evenveel aan de daling geparticipeerd. September 2008 maken autochtonen 49% uit van het bestand bijstandsgerechtigde huishoudens. Daarna volgen de niet-westerse allochtonen met 40% aandeel (grafiek 6). Ten opzichte van 8 jaar geleden zijn deze percentages aan verandering onderhevig geweest: het aandeel autochtonen was in 2000 51% en het aandeel niet-westerse allochtonen was in 2000 32%.

Grafiek 6. Bijstandsgerechtigden naar etniciteit (< 65 jaar), september 2008*

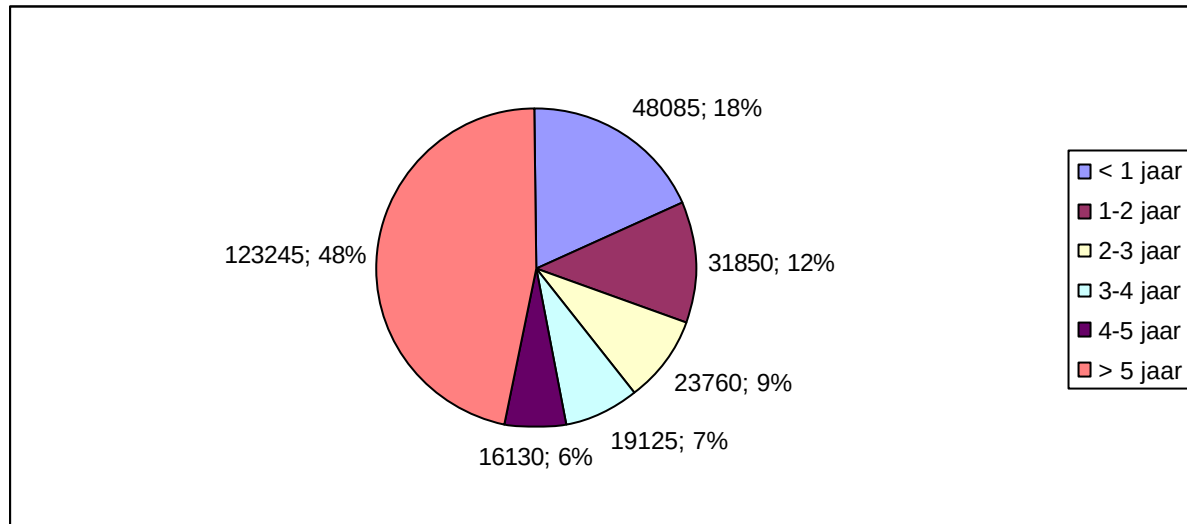
Bron CBS, bewerking SZW. *Voorlopig cijfer.

Het aandeel bijstandsgerechtigden dat minder dan een jaar in de bijstand zit bedraagt in september 2008 18% (in absolute aantallen: 48.085). Tien jaar geleden was dit percentage 21% (85.370 eind 1998). Dit impliceert dat het aandeel van de uitkeringen dat langer dan een jaar loopt nu 82% (214.120) bedraagt tegen 79% (311.770) in 1998.

⁵ Cijfers van meer dan 8 jaar geleden zijn niet beschikbaar.

In de maanden juli tot en met december 2007 bereikte dit percentage het laagste punt van 17% en is daarna licht gestegen tot 19% in augustus 2008. In september 2008 neemt het aandeel van de uitkeringen korter dan 1 jaar weer af tot 18%. Waarschijnlijk betekent dit dat het effect van de instroom in de WWB door de pardonregeling is weggeëbd (grafiek 7).

Grafiek 7. Bijstandsgerechtigden naar duur (< 65 jaar), september 2008*

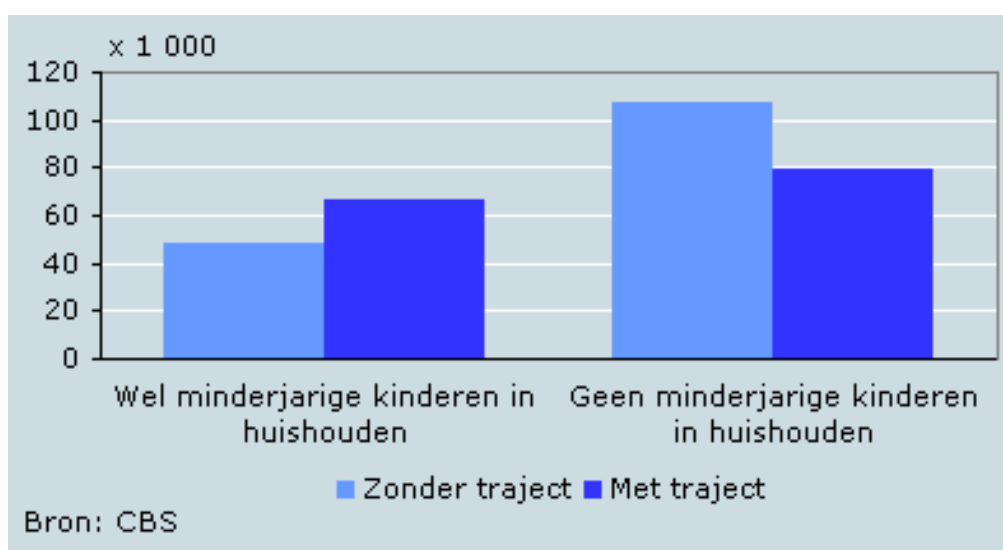

Bron CBS, bewerking SZW. *Voorlopig cijfer.

4. Trajecten in huishoudens met en zonder minderjarige kinderen

Het CBS⁶ is nagegaan hoe het staat met het aantal re-integratietrajecten bij huishoudens met en zonder minderjarige kinderen. Het blijkt dat bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen in de eerste helft van 2007 naar verhouding vaker een re-integratietraject hadden dan huishoudens zonder minderjarige kinderen (grafiek 8).

Grafiek 8. Aantal re-integratietrajecten in bijstandshuishoudens met en zonder minderjarige kinderen, eerste helft 2007

⁶ Webmagazine, woensdag 22 oktober 2008.

Bij huishoudens met minderjarige kinderen waren er 66 duizend met een re-integratietraject (58%) tegenover 48 duizend zonder traject (42%). Bij huishoudens zonder minderjarige kinderen waren er 79 duizend met traject (42%) tegenover 107 duizend zonder traject (58%). Volgens het CBS spelen de leeftijd van de ouders en de kinderopvang als re-integratievoorziening waarschijnlijk een rol bij het verschil.

5. Uitstroom naar werk (al dan niet na re-integratieondersteuning)

Het CBS heeft op landelijk en gemeentelijk niveau in kaart gebracht wat de volledige uitstroom naar werk vanuit de bijstand is gedurende de periode 2004-2007⁷. De uitstroom blijkt op landelijk niveau gestegen. In 2004 was de uitstroom naar werk als percentage van de totale uitstroom 34%, in 2005 38%, in 2006 43% en in 2007 46% (< 65 jaar).

In welke mate leidt re-integratieondersteuning bij gemeenten tot uitstroom naar werk? Re-integratieondersteuning bij gemeenten kan bestaan uit een re-integratietraject of hulp door een casemanager. Uit een rapportage van het CBS⁸ blijkt de uitstroom naar werk na re-integratieondersteuning circa 47% te bedragen voor het bijstandscohort 2005, dat twee jaar na de start van de ondersteuning is gevolgd. Dit percentage bestaat voor ongeveer de helft uit volledige uitstroom en voor de helft uit deeltijduitstroom. Er bestaan grote verschillen tussen groepen. Mannen stromen meer uit dan vrouwen, jongeren meer dan ouderen en autochtonen meer dan allochtonen. Dat geldt overigens niet voor alle herkomstgroepen: Surinamers, Antillianen en Arubanen vinden juist vaker werk dan autochtonen. Bij de Nuggers is het uitstroombestand 70%. Ook hier zijn er grote verschillen tussen de groepen (tabel 1).

Tabel 1. Baanpercentage na re-integratieondersteuning binnen 24 maanden na start in 2005 van personen met bijstandsuitkering (WWB, IOAW, IOAZ) van 15–64 jaar

	Bijstandsuitkering	NUG
Totaal	47%	70%
Geslacht		
Man	56%	77%
Vrouw	39%	64%
Leeftijd		
15–22 jaar	72%	86%
23–26 jaar	66%	74%
27–44 jaar	48%	68%
45–54 jaar	27%	59%
55–64 jaar	10%	41%
Herkomstgroepering		
Autochtoon	49%	71%
Westerse allochtoon	46%	70%
Niet-westerse allochtoon	44%	70%

Bron CBS

⁷ O. Baydar, M. Rienstra, N. Sluiter en E. Vieveen, *Uitstroom naar werk vanuit de bijstand 2004–2007, ten behoeve van de Kernkaart*, CBS, Centrum voor Beleidsstatistiek, 2008, paper 08011. Voor 2006 en 2007 zijn gegevens uit de Polisadministratie gebruikt. Omdat in de Polisadministratie vooral korte banen beter worden waargenomen, zijn de cijfers over 2006 en 2007 volgens het CBS niet direct te vergelijken met de cijfers over de jaren 2004 en 2005. Voorts geeft het CBS aan dat de uitstroom naar werk in december 2007 enigszins is onderschat.

⁸ F. van der Linden, D. ter Haar, M. Geerdink en M. Hersevoort. *Met re-integratieondersteuning op weg naar werk. Nulmeting doelstelling uitstroom naar werk*, CBS, Centrum voor Beleidsstatistiek, 2008, rapport 08003.

Uit onderzoek van het CBS⁹ blijkt dat in 2007 109.490 banen zijn bezet door personen van 15-65 jaar die in enige maand een jaar eerder een bijstandsuitkering (WWB, IOAW, IOAZ) ontvingen. Bij een kwart daarvan ging het om uitstroom zonder re-integratie-ondersteuning in de 12 maanden daarvoor of bij de uitstroom. Ongeveer 43% van de 109.490 banen betreft volledige uitstroom, d.w.z. dat er geen recht meer is op enige uitkering (AO, WW of bijstandsuitkering)¹⁰, de rest is deeltijduitstroom (uitkering naast werk).

6. Aanvullende uitkering

Indien gemeenten op het I-deel hogere kosten hebben dan de eigen risicodrempel van 10% van het aan hen toegekende budget, kunnen zij een beroep doen op een aanvullende uitkering (tabel 2). Het aantal toegekende aanvragen is in de periode 2004-2006 gedaald van 59 naar 25, maar is in 2007 weer terug op het niveau van 2004. Het totaal uitgekeerde bedrag in 2007 is echter lager dan in 2004 en bedraagt € 6.603.085. Het gaat in 2007 hoofdzakelijk om kleine gemeenten.

Tabel 2. Beroep op aanvullende uitkering door gemeenten

	2004	2005	2006	2007
aantal aanvragen	65	55	26	64
aantal toekenningen	59	49	25	59
aantal tekortgemeenten (> 10%) dat geen aanvraag heeft ingediend	15	11	5	17
bedrag toekenningen	€ 9.913.564	€ 5.983.692	€10.489.999	€6.603.085
in % van macrobudget	0,2%	0,1%	0,25%	0,2 %

Bron SZW.

Conform de evaluatie van het objectief verdeelmodel is naast het huidige vangnet voor incidentele tekorten een meerjarige aanvullende uitkering (MAU) vormgegeven voor aanmerkelijke structurele tekorten. De verwachte inwerkingtreding hiervan is medio februari 2009.

⁹ W. de Jong, H. van Maanen en F. van der Linden, *Startende banen in 2007 met of zonder re-integratieondersteuning*, CBS, Centrum voor Beleidsstatistiek (maatwerk), 2008.

¹⁰ Overgang van bijvoorbeeld een bijstandsuitkering naar een andere uitkering wordt in deze CBS-berekening dus niet gezien als volledige uitstroom. Ook wanneer iemand twee uitkeringen heeft en alleen de bijstandsuitkering stopt, dan wordt dit hier niet gezien als volledige uitstroom.